

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นความพยายามที่จะศึกษาถึงบริบทการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 6 สถาบัน ซึ่งจะตอบคำถามที่สำคัญ ในเรื่องสภาพ ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรีในประเทศไทยในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรบ้าง ข้อมูลทั้งหมดจะช่วยให้ผู้จัดทำหลักสูตร ที่ทำหน้าที่เตรียมการเปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในระดับปริญญาตรี ได้มีแนวทางในการวางแผนหลักสูตรอย่างเหมาะสม ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลที่ได้ในการวิจัยในครั้งนี้ ตามคำถามวิจัย (Research Questions) ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยเรื่อง บริบทการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยแบ่งนำเสนอสรุปผลการวิจัยตามคำถามวิจัย (Research Questions) ทั้ง 4 ข้อ ที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1. ถามว่า “หลักสูตรวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรีที่เปิดสอนในประเทศไทยมีลักษณะหลักสูตรอย่างไร”

จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรที่นำเสนอในบทที่ 4 สามารถสรุปผลได้ ดังต่อไปนี้

สถาบันการศึกษาทุกสถาบันดูแลบริหารหลักสูตรภายใต้หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต โดยใช้ชื่อหลักสูตรแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบันซึ่งแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ สาขาภาษาไทย สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทย สาขาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างชาติ โดยสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้เป็น 6 วัตถุประสงค์ใหญ่ๆ คือ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาไทย 2) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมไทย 3) เพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต 4) เพื่อการศึกษาต่อในอนาคต 5) เพื่อสอนภาษาไทยเฉพาะวิชาชีพ เช่น ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาไทยเชิงธุรกิจ การสอนภาษาไทย และ 6) เพื่อบูรณาการความรู้ทางภาษาไทยกับวิชาอื่นๆ

ในแง่ของลักษณะการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร สามารถสรุปได้ 4 แบบ คือ

1) เรียนในประเทศไทยตลอดทั้ง 4 ปี 2) แบบ 1+3 3) แบบ 2+2 4) แบบ 3+1

โดยรูปแบบของการจัดหลักสูตรและการรับปริญญาบัตร จำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ 1. เป็นหลักสูตรที่ทางสถาบันในประเทศไทยจัดเอง และรับปริญญาบัตรโดยสถาบันในประเทศไทย และ 2. เป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (Collaboration) แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. รับปริญญาบัตรใบเดียวในประเทศไทยแต่ลงนามร่วมกันกับสถาบันต่างประเทศ

2. รับปริญญาบัตรใบเดียวในประเทศไทยลงนามโดยสถาบันในประเทศ

3. รับปริญญาใบเดียวในสถาบันต่างประเทศลงนามโดยสถาบันต่างประเทศ

4. รับปริญญา 2 ใบ จาก 2 สถาบัน (Dual Degrees)

และเมื่อจำแนกจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรพบว่าอยู่ระหว่าง 122-148 หน่วยกิต โดยแต่ละสถาบันได้แบ่งหมวดวิชาที่ต้องศึกษาออกเป็นดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 30-34 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาโท มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 15-18 หน่วยกิต ซึ่งมี 3 สถาบันที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาโท และมี 1 สถาบันที่กำหนดให้วิชาโทเป็นวิชาปรับพื้นฐานภาษาไทย

3. หมวดวิชาเลือกเสรี มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 6-8 หน่วยกิต

4. หมวดวิชาพื้นฐานอาชีพ มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 18-30 หน่วยกิต ซึ่งมี 3 สถาบันที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนหมวดวิชาพื้นฐานอาชีพ

5. หมวดวิชาเอกบังคับ มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 45-91 หน่วยกิต

6. หมวดวิชาเอกเลือก มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 15-24 หน่วยกิต แต่มี 1 สถาบันที่ไม่มี

หมวดวิชาเอกเลือก

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “สภาพ (Status) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี โดยภาพรวมเป็นอย่างไรบ้าง”

คำถามข้อนี้ผู้วิจัยจะแบ่งสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาสภาพ (Status) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยที่ได้จากกลุ่มผู้บริหารหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบริหารหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศน้อย และมีประสบการณ์ในการอบรม และ การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเล็กน้อยเช่นกัน อาจจะเป็นเพราะหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่เพิ่งเปิดใหม่ โดยทุกสถาบันมีการกำหนดนโยบายในการรับสมัครอาจารย์ใหม่ในแผนงาน 5 ปีของคณะ และทุกสถาบันมีนโยบายด้านการทำแผนการสอนตามปรัชญา และ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ และมีการประชุมเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคการศึกษา ส่วนด้านการจัดซื้อและอุปกรณ์การเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล พบว่าทุกสถาบันมีงบประมาณในการสนับสนุนให้คณาจารย์เข้าร่วมอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลมาก

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยในด้านสภาพ (Status) การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรีที่ได้จากผู้สอน พบว่า ผู้สอนมีความเห็นว่าหลักสูตรวิชาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เปิดสอนในปัจจุบันเหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอนดีแล้ว โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาผู้สอนจำนวนร้อยละ 85.7 ได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ แต่มีผู้สอนเพียงร้อยละ 8.6 ที่มีงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ส่วนในเรื่องการจัดทำแผนการสอนพบว่าผู้สอนที่เคยได้รับการอบรมประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการวางแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 77.1 ส่วนเทคนิคการสอนที่ผู้สอนใช้ในระดับมากคือ รูปแบบที่เน้นข้อมูล รองลงมาคือรูปแบบที่เน้นปฏิสัมพันธ์ และ รูปแบบที่เน้นประสบการณ์ตามลำดับ และสื่อและอุปกรณ์การสอนที่ผู้สอนใช้เป็นอันดับแรกคือ สื่อมัลติมีเดีย เช่น ซีดี วิดีโอ ดีวีดี เทปบันทึกเสียง รองลงมาคือ สื่อรูปภาพ เครื่องฉายแผ่นใส เครื่องฉายสไลด์ บัตรคำ และสื่อคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมการนำเสนองาน (Power Point) ตามลำดับ ส่วนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนมีความพร้อมในการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้สอนคิดว่าหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลของตนตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ดีแล้ว

คำถามข้อที่ 3. ถามว่า “ปัญหา (Problems) ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี โดยภาพรวมมีอะไรบ้าง”

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร พบว่า

1. คนร่างหลักสูตรและคนนำหลักสูตรไปใช้เข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่ตรงกัน และหลักสูตรที่จัดทำขึ้นยากเกินไปเกินความสามารถของนักศึกษา บางสถาบันยังขาดการประเมินหลักสูตรที่ใช้กระบวนการทางวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และบางสถาบันเพิ่งเปิดหลักสูตรและยังไม่ครบห้าปี ทำให้ตัวหลักสูตรยังไม่สมบูรณ์มากนัก และยังไม่ผ่านการประเมินการรับรองหลักสูตรด้วย

2. จำนวนหน่วยกิตและเวลาเรียนตลอดหลักสูตรไม่เพียงพอในการฝึกทักษะทางภาษาไทย

3. บางวิชาในหลักสูตรมีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกว้างเกินไป

4. เนื้อหาวิชาภาษาไทยในหลักสูตรไม่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับผู้สอน พบว่า

1. ผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศทำให้มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ผู้สอนไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาแม่ของผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน

3. ผู้สอนขาดความรู้เบื้องต้นในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ

4. ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนไม่ได้จบการสอนภาษาไทยมาโดยตรงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างแท้จริง

ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการสอน พบว่า

1. อาจารย์ไม่มีเวลาในการทำแผนการสอนเพราะภาระงานเยอะเกินไป

2. ผู้สอนขาดความรู้พื้นฐานในการจัดทำแผนการสอน

3. ในการจัดทำแผนการสอนผู้สอนไม่ได้ยึดเอาจุดประสงค์เป็นหลักในการจัดทำแผนการสอน

4. ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนจัดทำแผนการสอนเหมือนกันทุกบทเรียนทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อ

5. ผู้สอนไม่ได้สอนโดยยึดเอาจุดประสงค์เป็นหลัก

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอน พบว่า

1. ความแตกต่างหลากหลายของนักเรียนในชั้นเรียนทำให้จัดกิจกรรมได้ยาก
2. นักศึกษาแต่ละประเทศในชั้นเรียนเกาะกลุ่มกันมากเกินไป
3. อาจารย์ใหม่ไม่สามารถควบคุมห้องเรียนได้ประกอบกับไม่มีเทคนิคในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติด้วย
4. จำนวนนักศึกษามากเกินไป บางครั้งทำให้จัดกิจกรรมยากและไม่ทั่วถึง
5. สภาพห้องเรียนแคบเกินไปไม่เหมาะสมที่จัดกิจกรรมบางประเภท

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสื่อและอุปกรณ์การสอน พบว่า

1. อาจารย์ไม่มีเวลาในการทำสื่อการเรียนการสอนเพราะภาระงานมากเกินไป
2. ผู้สอนขาดหน่วยงานที่เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน
3. ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนไม่น่าสนใจซ้ำซากน่าเบื่อ
4. ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อประกอบการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล พบว่า

1. บางรายวิชาในหลักสูตรเป็นรายวิชาที่ต้องใช้อาจารย์ต่างสาขามาสอนและเป็นรายวิชาที่ใช้สอนนักศึกษาโปรแกรมทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทำให้การวัดและประเมินผลของอาจารย์เหมือนกับการวัดและประเมินผลนักศึกษาไทย ซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลการเรียนที่ไม่เหมาะสมกับการเรียนภาษาที่สอง
2. ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล
3. ผู้สอนไม่ได้ออกข้อสอบวิชาภาษาไทยคนเดียวทั้งฉบับ เนื่องจาก 1 รายวิชามีผู้สอนหลายคน
4. ผู้เรียนคิดว่าข้อสอบวิชาภาษาไทยในแต่ละครั้งไม่ครอบคลุมเนื้อหา กับ เกณฑ์การให้คะแนนของผู้สอน ในการสอนแต่ละครั้งไม่มีมาตรฐาน

คำถามข้อที่ 4. ถามว่า “แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่แต่ละสถาบันใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี เป็นอย่างไร”

แนวทางที่ผู้บริหารหลักสูตรและผู้สอนใช้ในการแก้ไขปัญหารูปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตร
 - 1.1 ประชุมปรึกษาหารือและนำเอาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมาคุยกัน และเชิญ

ผู้เขียนหลักสูตรมาร่วมประชุมด้วย เพื่อจะได้เข้าใจตรงกันระหว่างผู้ร่างหลักสูตรและผู้นำหลักสูตรไปใช้

1.2 บางรายวิชาในหลักสูตรที่ยากเกินไปก็ใช้วิธีการสอนเสริม ทำโครงการรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง และอาจจะต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเมื่อครบกำหนดประเมินหลักสูตร

1.3 ภาควิชาจัดทำโครงการวิจัยเพื่อศึกษาการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และนำเอาผลการศึกษามาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดทำหลักสูตร ในการปรับปรุงครั้งต่อไป

1.4 ในส่วนของหลักสูตรที่ยังไม่ได้ผ่านการประเมิน เมื่อผ่านการประเมินแล้วก็จะปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของคณะกรรมการประเมินหลักสูตรต่อไป

2. ด้านการพัฒนาบุคลากร

หน่วยงานสนับสนุนให้คณาจารย์เข้าร่วมอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ ในทุกๆด้านเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

3. ด้านการจัดทำแผนการสอน

3.1 ลดชั่วโมงสอนของอาจารย์ไม่ให้เกินภาระงาน ถ้าลดไม่ได้จริงๆ ก็ให้อาจารย์ร่างแผนการสอนและให้เจ้าหน้าที่หรือนักศึกษาฝึกงานช่วยพิมพ์

3.2 บางรายวิชาใช้วิธีการสอนแบบการสอนเป็นทีม (Team Teaching) คือหนึ่งรายวิชา มีอาจารย์สอนมากกว่า 1 คน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการเตรียมการสอนและวางแผนการสอน

3.3 บางรายวิชาอาจจะใช้อาจารย์ผู้ช่วยสอน (T.A)

4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 ผู้สอนต้องสร้างสถานการณ์ให้ทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น และตัวผู้สอนจะกำหนดกลุ่มให้นักศึกษาจะทำให้ช่วยแก้ไขปัญหานักศึกษาเรื่องการแยกกลุ่มประเทศตัวเองของนักศึกษาได้

4.2 จัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างอาจารย์ใหม่กับอาจารย์ผู้มีประสบการณ์มากกว่าและช่วยกันให้คำปรึกษาแก้ไขเป็นกรณีไป

5. ด้านการจัดสื่อและอุปกรณ์การสอน จัดหาสื่อการเรียนการสอนส่วนกลางสำหรับอาจารย์ทุกคนในหน่วยงานสามารถนำไปใช้ได้

6. ด้านการวัดผลและประเมินผล หน่วยงานจัดประชุมปรึกษาหารือกัน และปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผลให้ตรงกันและอิงตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชา

ข้อเสนอแนะของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านความเหมาะสม

ผู้เรียนคิดว่าความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมของผู้สอนมีความเหมาะสมเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือความรู้วิชาภาษาไทยของผู้สอน จำนวนหน่วยกิต และความสามารถทางการสอนของ

ผู้สอน ตามลำดับ โดยผู้เรียนคิดว่าจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในอันดับสุดท้าย

ด้านสิ่งที่ควรปรับปรุง

อันดับแรกคือจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนกับการจัดกิจกรรมของผู้สอน รองลงมาคือ สภาพห้องเรียนกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผู้เรียนเสนอแนะว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงใน อันดับสามมีอยู่สามอย่างคือ เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความเหมาะสมของกิจกรรม ที่จัดแต่ละครั้ง และเนื้อหาวิชาภาษาไทย ส่วนสิ่งที่ควรปรับปรุงน้อยที่สุดที่ผู้เรียนเสนอแนะคือเรื่อง ของความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมของผู้สอน

อภิปรายผลการวิจัย

ในตอนนี้นำผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลการวิจัย โดยจัดแบ่งหัวข้อดังนี้ ในส่วนแรกจะอภิปรายผล ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ที่เปิดสอนใน สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ส่วนที่สองจะอภิปรายผลการวิจัยเรื่องสภาพ (Status) และ ปัญหา (Problems) ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี และในส่วนสุดท้ายจะอภิปรายผลเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาก็ แต่ละสถาบันใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. หลักสูตรวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ที่เปิดสอน ในสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรของแต่ละสถาบัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้หลักการวิเคราะห์หลักสูตร ตามแนวคิดของ Brady (1983) ผู้วิจัยพบจุดเด่นของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทยใน ในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาใน ประเทศไทยที่ชัดเจน โดยในการกำหนดวัตถุประสงค์มีการบอกถึงความต้องการอย่างชัดเจน กะทัดรัดไม่เยิ่นเย้อ และมีความถูกต้องแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับ Platt (1980: 147-152) ที่ได้ให้หลัก ในการร่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. บอกถึงความต้องการอย่างชัดเจน (Intention) คือไม่พูดในลักษณะที่เป็นเพียงความหวัง เช่น “หวังว่า” หรือ “อาจจะ” แต่จะต้องบ่งชี้ลงไปว่าต้องการอะไร
2. บอกถึงความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งจะเกิดทักษะใหม่ ความรู้ใหม่ ความเข้าใจใหม่ การ หยั่งรู้ หยั่งเห็นใหม่หรือเจตคติใหม่ ดังนั้นในการร่างวัตถุประสงค์จะต้องบอกให้ชัดว่าจะเกิดอะไร ขึ้น ไม่ใช่เป็นเรื่องลอยๆหาความหมายอะไรไม่ได้
3. กะทัดรัดไม่เยิ่นเย้อ (Conciseness) ต้องเขียนวัตถุประสงค์ไว้ให้กะทัดรัดชัดเจน
4. มีความถูกต้องแน่นอน (Exactness) วัตถุประสงค์ต้องมีความชัดเจนที่ผู้ปฏิบัติสามารถ เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้

5. มีความสมบูรณ์ (Completeness) วัตถุประสงค์ต้องกล่าวถึงผลที่ต้องการทุกอย่าง ซึ่งจะ ทำให้ไม่จำเป็นต้องไปกล่าวซ้ำอีกในวัตถุประสงค์ ในการร่างวัตถุประสงค์อาจต้องแก้ไขหลายครั้ง จนแน่ใจว่าสิ่งที่ต้องการมีอยู่ครบถ้วน

6. เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Acceptability) ผลที่เกิดขึ้นจากวัตถุประสงค์ไม่ได้ เกิดขึ้นแต่เฉพาะผู้เรียนเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับผู้สอน ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลใน ชุมชนด้วย บุคคลเหล่านี้จะต้องเห็นพ้องต้องกันกับจุดมุ่งหมายด้วย หลักสูตรจึงต้องกำหนด วัตถุประสงค์อย่างมีเหตุผลเพียงพอและสะท้อนวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมด้วย

ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรก็พบว่า เป็นไปตามความเห็นของ Platt (1980) และ สามารถวิเคราะห์จุดเด่นออกมาได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรที่รับเพียงชาวต่างชาติที่ประสงค์จะเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเป็น พื้นฐานในการประกอบอาชีพที่อาศัยภาษาไทยเป็นสื่อกลาง
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตชาวต่างชาติให้มีความรู้ความสามารถ ในการใช้ภาษาไทย ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนได้อย่างถูกต้อง
3. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนมีโอกาสบูรณาการความรู้ด้านภาษากับความรู้ความ เข้าใจสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมไทย แนวคิด ทักษะและวิถีชีวิตของคนไทย โดยศึกษาในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน และสามารถนำไปใช้ติดต่อสื่อสารทั้งในชีวิตประจำวันและ การประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นและเสริมสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี ระหว่างประเทศไทยและนานาชาติ

จากจุดเด่นที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ออกมานี้สะท้อนให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี มี การศึกษาถึงองค์ประกอบของหลักสูตรและการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรก่อนที่จะร่าง หลักสูตรเป็นอย่างดี เพราะว่า ผลจากการวิเคราะห์หลักสูตรนั้น สอดคล้องกับความเห็นของ นักวิชาการทางด้านหลักสูตรหลายท่าน อย่างเช่น สัจด์ อุทรานันท์ และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (สัจด์ อุทรานันท์, 2532: 211-212; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2539: 206-209) ที่ได้กล่าวถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรว่ามีหลักสำคัญที่ควรยึดถือดังต่อไปนี้ จุดประสงค์ของหลักสูตรต้องสอดคล้องและ ส่งเสริมค่านิยมของสังคม ต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม โดยวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการแท้จริงของสังคม กล่าวโดยสรุปการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ ชัดเจนจะเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ซึ่ง เหตุผลสำคัญอีกประการที่ หลักสูตรวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ที่ เปิดสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย สอดคล้องกับความคิดเห็นของ นักวิชาการหลายๆท่าน เพราะว่า เป็นหลักสูตรที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม รายวิชาที่อยู่ใน

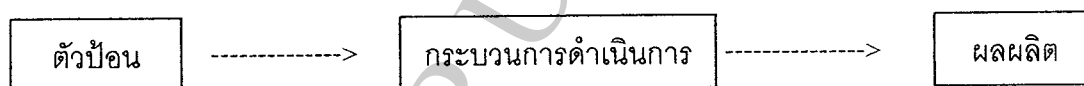
หลักสูตรจึงต้องครอบคลุมทั้ง ภาษา วัฒนธรรม ผู้เรียนในหลักสูตรนี้ก็เป็นนักศึกษาชาวต่างชาติ ผลลัพธ์ที่ออกมาทำให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของผู้เรียนอย่างชัดเจนในด้านภาษา และวัฒนธรรม ทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย และสอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของ สังคม ตลอดจนค่านิยมของสังคม สนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม และสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. สภาพ (Status) และ ปัญหา (Problems) ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันการศึกษาระดับ อุดมศึกษาในประเทศไทย

จากผลสรุปที่ได้นำเสนอไปข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านหลักสูตร

จากผลการวิจัยด้านหลักสูตรที่พบว่า คนร่างหลักสูตรและคนนำหลักสูตรไปใช้เข้าใจ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่ตรงกัน และหลักสูตรที่จัดทำขึ้นยากเกินไป เกินความสามารถของ นักศึกษา ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นตัวแปรแรกและตัว แปรสำคัญที่จะบ่งชี้ถึงความสำเร็จของหลักสูตรนั้นๆ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ (Systemtic Approach) ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ในกระบวนการเรียนการสอนนี้ ตัวป้อน (Input) ได้แก่ หลักสูตร ครูผู้สอน ตัวนักเรียนและ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ทาง การเรียนการสอน ส่วนกระบวนการดำเนินงาน (Process) จะเป็นการนำเอาตัว ป้อนซึ่งเป็นวัตถุดิบมาปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้เกิดเป็นผลผลิต (Output) ซึ่งกระบวนการ ดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิต ก็คือกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยคิดว่า สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ใน ประเทศไทย ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องของการนำหลักสูตรไปใช้เท่าที่ควร สังค อุทรานันท์ (2532, หน้า 263-271) ได้กล่าวถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ว่า “งานเตรียมบุคลากรเป็นงานที่ มีความสำคัญมากต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการให้ความรู้หรือ ชี้แจงให้ผู้ที่จะใช้หลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน ซึ่งการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร

อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี เช่น ประชุม ชี้แจง อบรม สัมมนา การเผยแพร่เอกสารและสื่อมวลชน ต่างๆ และการจัดผู้สอนเข้าสอนตามหลักสูตร ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถตลอดจน ความสนใจของผู้สอนแต่ละคนเป็นสำคัญ” ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าก่อนที่จะนำเอาหลักสูตรไปใช้ ผู้สอนควรมีการศึกษาถึงตัวหลักสูตรอย่างถ่องแท้เพื่อจะไม่ให้เกิดปัญหาตามมาได้ เพราะถ้าหาก ผู้สอนมีความเข้าใจหลักสูตรอย่างชัดเจน ก็ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ การเตรียมผู้สอนจะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และ ประสบการณ์ด้วย

ด้านผู้สอน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรพบว่าผู้สอนไม่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ ประกอบกับขาดความรู้เบื้องต้นในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติด้วย ทำให้มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากแบบสอบถามของผู้สอน ที่พบว่าผู้สอนไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาแม่ของผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลจากแบบสอบถามของผู้เรียนที่พบว่าผู้เรียนคิดว่าผู้สอน ไม่ได้จบการสอนภาษาไทยมาโดยตรงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างแท้จริงเป็นปัญหาอันดับ แรก และรองลงมาคือผู้เรียนคิดว่าผู้สอนไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาแม่ของผู้เรียนเลย ทำให้ การสอนมีปัญหา

สำหรับปัญหาในเรื่องของการจัดบุคลากรเข้าสอนผู้วิจัยคิดว่าเป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่ง เพราะผู้สอนนับได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นตัวกำหนดว่าหลักสูตรจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลว เพราะเป็นผู้ที่นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับผู้เรียนจริง ๆ การเตรียม ผู้สอนอาจทำได้หลายวิธี เช่น ในการรับสมัครควรกำหนดคุณสมบัติของผู้สอนที่จบการศึกษาตรง ตามสาขาวิชาที่สอน การจัดประชุมสัมมนา การนิเทศการสอน การสนับสนุนให้ผู้สอนเข้าร่วมการ อบรมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือการสนับสนุนผู้สอนไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ซึ่ง สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2549, หน้า 50-52) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติสำคัญของผู้สอน ภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ สรุปได้ว่า มีแนวคิดอยู่ 2 แนวคิดในการเลือกผู้สอนภาษาไทยให้ ชาวต่างชาติ แนวคิดแรกคือ ผู้สอนต้องเรียนภาษาไทย รู้ภาษาไทยอย่างดี ดังนั้นนักศึกษา ครู และ อาจารย์ภาษาไทย จะได้รับเสนอชื่อให้มาสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติเป็นอันดับแรก แนวคิดนี้เชื่อ ว่า การรู้ภาษาไทยดีจะทำให้เป็นผู้สอนภาษาไทยได้ดี แนวคิดที่สองคือ ใครก็ได้ที่พูดภาษาไทยได้ แต่ต้องพูดภาษาของผู้เรียนได้ เพื่อจะได้สื่อสารกันรู้เรื่อง แนวคิดนี้ทำให้อาจารย์ภาษาอังกฤษ จำนวนไม่น้อยถูกเลือกมาเป็นผู้สอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวตะวันตกที่พูด ภาษาอังกฤษ

ซึ่งทั้งสองแนวคิดสามารถนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติได้ โดยปัจจัยแวดล้อมอื่นที่สำคัญเป็นองค์ประกอบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ เช่น ผู้สอนที่รู้ภาษาไทยดีแต่ขาดวิธีการสอนที่ดี ไม่สามารถจะสื่อสาร อธิบาย และสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้ ความรู้ภาษาไทยก็อาจไม่ได้ช่วยอะไรเลย ผู้เรียนก็ไม่ได้เรียนรู้อะไรเลยเช่นเดียวกัน ผู้สอนที่รู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของผู้เรียนดีก็อาจจะพูดภาษานั้นจนพูดภาษาไทยน้อยลง มีการอธิบายมากเกินไป เนื่องจากไม่เข้าใจวิธีสอนที่ถูกต้องและไม่เข้าใจธรรมชาติของภาษาไทย ก็ไม่สามารถจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกัน

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ภาษาไทยดีหรือการรู้ภาษาของผู้เรียนดีเท่านั้น หากมีปัจจัยอื่นที่เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญกว่าปัจจัยทั้งสองนี้ ปัจจัยดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็นคุณสมบัติที่ดีของผู้สอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ ซึ่งมี 5 ประการดังนี้

1. เข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. รู้วิธีการและเทคนิคที่ดีในการสอนภาษาต่างประเทศ
3. เข้าใจลำดับเนื้อหาของแบบเรียนและรู้วิธีการสร้างเสริมแบบเรียนให้น่าสนใจ
4. รู้และเข้าใจภาษาไทยในระดับต่างๆดี
5. รู้และสื่อสารในภาษาของผู้เรียนหรือภาษาอังกฤษได้

ผู้วิจัยคิดว่าถ้าผู้สอนสำเร็จการศึกษาด้านการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างประเทศมาโดยตรงก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้ชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ปัจจุบันสถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางด้านนี้มีเพียงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าถ้ามีสถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางด้านการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างประเทศมากขึ้น ก็จะเพิ่มบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยตรง และจะส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารกับผลจากแบบสอบถามผู้สอนในส่วนของ การสนับสนุนให้คณาจารย์ในหน่วยงานเข้าร่วมอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ และสนับสนุนให้ผู้สอนทำวิจัย และเผยแพร่ผลงานวิจัย ขัดแย้งกัน คือ ผู้บริหารกล่าวว่ามีนโยบายและงบประมาณในการสนับสนุนให้คณาจารย์ในหน่วยงานเข้าร่วมอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ และสนับสนุนให้ผู้สอนทำวิจัย และเผยแพร่ผลงานวิจัย แต่จากแบบสอบถาม ผู้สอนแจ้งว่า มีผู้ที่เคยเข้าร่วมประชุมหรือเสนอผลงานด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในที่ประชุมระดับชาติ หรือนานาชาติเพียง ร้อยละ 11.4 ในขณะที่ผู้สอนที่ไม่เคยเข้าการประชุมหรือเสนอผลงานด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในที่ประชุมระดับชาติ หรือนานาชาติ มีมากถึงร้อยละ 88.6 ซึ่งอาจจะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพหลักสูตร และ บัณฑิต ตลอดจนสถาบันการศึกษาในที่สุด

ด้านการจัดทำแผนการสอน

ในแง่ของการจัดทำแผนการสอนพบว่าผู้สอนจัดทำแผนการสอนในรายวิชาที่สอนอยู่ในระดับมากซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ดีมากและเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรทำอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2532, หน้า 100) ซึ่งได้กล่าวถึงการวางแผนการสอนไว้ว่า “ไม่ว่าผู้สอนจะเป็นครูมานาน มีประสบการณ์และความสามารถเพียงใดก็ตาม สิ่งที่เขาไม่ได้คือการวางแผนการสอน หรือการเตรียมการสอน ความแตกต่างกันมีเพียงว่าจะเตรียมในลักษณะใดเท่านั้น ผู้สอนที่มีประสบการณ์มาก อาจเตรียมวิธีหนึ่ง ผู้สอนที่ไม่คุ้นเคยกับการสอนอาจจะต้องเตรียมอีกวิธีหนึ่ง การเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นหลักประกันที่ดีว่าผู้สอนและผู้เรียนจะใช้เวลาในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย การที่ครูได้เตรียมสอนและบันทึกการสอนไว้อย่างดี ย่อมจะช่วยให้การสอนดำเนินเป็นไปโดยสะดวกและได้รับผลดี” แต่งานวิจัยชิ้นนี้ก็ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ไมตรี สุขสอน (2539) ที่ได้วิจัยเรื่องบริบทการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพะเยา โดยผลการวิจัยด้านสภาพความพร้อมในการจัดทำแผนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นสถาบันการศึกษาระดับโรงเรียน การสนับสนุนให้ครูเพิ่มพูนความรู้ก็เป็นไปได้ยากเพราะครูมีภาระงานสอนและงานอื่นๆที่ต้องรับผิดชอบมาก ซึ่งปัญหาที่ทางโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาครูผู้สอนขาดความชำนาญในการจัดทำแผนการสอน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นปัญหาใหญ่ต่อการพัฒนาระบบการเรียนการสอน เพราะว่า ประโยชน์ของการวางแผนการสอนและการบันทึกการสอนจะช่วยให้การสอนดำเนินไปโดยสะดวก และบรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยมุ่งไปสู่การส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้อง แน่นนอน ตลอดจนช่วยจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของผู้สอนให้หมดสิ้นไป

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่าทุกสถาบันมีนโยบายด้านการทำแผนการสอนตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยต้องส่งแผนการสอน พร้อมเค้าโครงรายวิชา (Course Outline) ก่อนเปิดภาคการศึกษา เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่ร่วมมือกับต่างประเทศ ดังนั้น การวางแผนการสอนจึงต้องผ่านความเห็นชอบของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้วย แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง ซึ่งปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยมาก

ด้านการจัดกิจกรรมการสอน

ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จากผู้เรียน พบว่าผู้เรียนคิดว่าผู้สอนจัดทำแผนการสอนเหมือนกันทุกบทเรียนทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อ ในแง่ของการวางแผนการสอนหรือการจัดกิจกรรมการสอน ผู้วิจัยคิดว่าแม้ผู้สอนจะจัดทำแผนการสอนไว้ล่วงหน้าก็ตามแต่ถ้าแผนการสอนเหล่านั้นคือคุณภาพก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพได้เช่นกัน ซึ่งเหตุผล

ประการหนึ่งก็เพราะว่าผู้สอนไม่ได้จบทางด้านการสอนมาโดยตรงและไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ประกอบกับมีภาระงานสอนมากเกินไปจึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยคิดว่าผู้สอนไม่ควรยึดเอาทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาใช้ในการสอนเท่านั้น ควรเลือกวิธีสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่สอน โดยโกชัย สาริกบุตร (2544:219-220) ได้สรุปเทคนิคการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างประเทศ ในภาพรวมจากประสบการณ์ของตนไว้ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศความเป็นไทยตลอดเวลาที่สอน เช่น สิ่งแวดล้อม ห้องเรียนมีแผนที่ประเทศไทย ธงชาติไทย มีการตั้งชื่อผู้เรียนเป็นภาษาไทย การไหว้การทักทายแบบไทย เป็นต้น ตัวผู้สอนจะพยายามแสดงพฤติกรรมของคนไทยที่สุภาพและอารมณ์ดี
2. สอนตามจุดประสงค์ คือ ผู้เรียนกับผู้สอนตกลงกันก่อนว่าจะเรียนรู้อะไร แะไหนด้วยวิธีใด แล้วจึงช่วยกันดำเนินไปสู่จุดประสงค์นั้น เมื่อมีการวัดผลย่อมวัดตามจุดประสงค์
3. ผู้สอนจะบอกขั้นตอนการสอน กิจกรรม และกลวิธีบางอย่างล่วงหน้า เพราะการเตรียมตัวของผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญมาก
4. การสอนจากสถานการณ์จริง และการใช้อุปกรณ์จริงจะน่าสนใจมาก นี่คือธรรมชาติของการเรียนการสอนทั่วไป
5. การสอน คำ และการเรียงคำ สอนโดยเทียบกับภาษาแม่ของผู้เรียนเท่าที่จำเป็นและถ้าผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในบางครั้งบางเรื่องจะช่วยสร้างความเข้าใจได้มาก
6. สอนโดยให้ผู้เรียนสังเกตและสรุปเอง
7. สอนโดยมีสิ่งช่วยเหลือ เช่น ตาราง แผนภูมิ แผนผัง รูปภาพ สื่ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น เพื่อช่วยทบทวน ช่วยประกอบความเข้าใจและช่วยจัดระเบียบความรู้
8. การใช้เกม เพลง นิทาน การแข่งขัน ใช้ได้มากกับเด็กและวัยรุ่น แต่ใช้ได้ไม่น้อยกับผู้ใหญ่
9. การใช้บทบาท ท่าทาง การสาธิต และสถานการณ์สมมติ จะสร้างความเข้าใจได้ดีและช่วยให้จดจำได้แม่นยำ แต่ผู้สอนจะเหนื่อยมากกว่าการสอนปกติ
10. การให้ปฏิบัติแบบจับพลันทันที ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ไม่ค่อยชอบ เพราะส่วนมากต้องการเวลาทบทวนและเตรียมตัวล่วงหน้า แต่สำหรับผู้เรียนที่เป็นเด็กและวัยรุ่นจะแล้วแต่ผู้สอนกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ

ด้านการจัดสื่อและอุปกรณ์การสอน

ในแง่ของการจัดสื่อและอุปกรณ์การสอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า อาจารย์ไม่มีเวลาในการทำสื่อการเรียนการสอนเพราะภาระงานมากเกินไป ซึ่งก็ไปสอดคล้องกับผลการวิจัยจากแบบสอบถามของนักศึกษาที่พบว่า ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนไม่น่าสนใจซ้ำซากน่าเบื่อ เป็นปัญหาอันดับแรก รองลงมา คือผู้เรียนคิดว่าผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ

ประกอบการสอนและยังตรงกับผลการวิจัยที่ได้จากผู้สอนที่พบว่า ผู้สอนขาดหน่วยงานที่เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าปัญหาที่ได้จากผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนล้วนเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวโยงกัน คือ ภาระงานสอนเยอะเกินไปไม่มีเวลาจัดทำสื่อ ประกอบกับผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อประกอบการสอนทำให้ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนไม่น่าสนใจซ้ำซากน่าเบื่อ ผู้วิจัยคิดว่าทางหน่วยงานต้องให้ความสำคัญในเรื่องของสื่อและอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น เพราะสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจและนอกจากจะช่วยให้การเรียนการสอนได้ผลดีมากขั้นแล้วยังช่วยแก้ปัญหาต่างๆในห้องเรียนได้อีกด้วย ดังที่สุจิต เพียรชอบและสายใจ อินทร์พรหม (2536, หน้า 317) กล่าวว่า “การเรียนการสอนแบบเดิมนั้นครูจะเป็นผู้พูดอธิบายเป็นผู้ทำกิจกรรมต่างๆในห้องเรียนแต่เพียงผู้เดียว นักเรียนทำหน้าที่รับฟัง การนั่งก็ต้องนั่งนิ่งๆพยายามตั้งใจฟังทุกอย่างที่ครูพูด นักเรียนต้องใช้ความอดทนสูง ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยาก มักทำให้เกิดปัญหาต่างๆการใช้สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนานมีชีวิตชีวา ไม่น่าเบื่อและช่วยให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชานั้น” ผู้วิจัยคิดว่าถ้าหน่วยงานได้ให้ความสำคัญในเรื่องสื่อมากขึ้น ผลการวิจัยก็อาจจะไม่ออกมาแบบนี้ ดังนั้น หน่วยงานต้องสนับสนุนให้คณาจารย์ในหน่วยงานเข้าร่วมอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ ในเรื่องการผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างจริงจัง

ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่ได้จากผู้สอนพบว่า อันดับแรกคือผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ผู้สอนไม่ได้ออกข้อสอบวิชาภาษาไทยเองทั้งฉบับ เนื่องจากในหนึ่งรายวิชามีผู้สอนหลายคน ซึ่งทั้งสองปัญหานี้ก็ส่งผลกระทบไปยังผลการวิจัยที่ได้จากผู้เรียนที่พบว่าผู้เรียนคิดว่าข้อสอบวิชาภาษาไทยในแต่ละครั้งไม่ครอบคลุมเนื้อหา กับ เกณฑ์การให้คะแนนของผู้สอนในการสอนแต่ละครั้งไม่มีมาตรฐาน ผู้วิจัยคิดว่า สาเหตุที่ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ หรือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาที่สอง เพราะว่าผู้สอนอาจจะยังไม่เข้าใจความแตกต่างของการจัดเรียนการสอนภาษาแรกกับการเรียนการสอนภาษาที่สองเท่าที่ควร ซึ่งในเรื่องของความแตกต่างระหว่างการเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สองนี้ Prator (1969, cited in Krashen, S.D. and Terrel, T.D. 1983) ได้อธิบายถึงความแตกต่างของภาษาที่หนึ่งกับภาษาที่สองไว้ดังนี้

1. ด้านเวลา เวลาในการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นจำกัด ในขณะที่เวลาของการเรียนภาษาที่หนึ่งนั้นมีอยู่ตลอดทั้งวัน

2. ด้านความรับผิดชอบของครู เนื่องจากเวลาจำกัด ความรับผิดชอบของครูผู้สอนภาษาที่สองจึงมีขอบเขตกว้างขวาง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่สองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมให้มากที่สุดเท่าที่ผู้เรียนแต่ละคนจะสามารถทำได้

3. ด้านเนื้อหา ครูต้องวางแผนลำดับเนื้อหาไว้อย่างดีเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นแบบแผน ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ในขณะที่การเรียนภาษาที่หนึ่งอาจไม่เน้นกิจกรรมดังกล่าวนัก

5. ด้านการเสริมแรง ผู้เรียนที่เรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองนั้น จะมีแรงเสริมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แรงเสริมที่สำคัญของผู้เรียนที่เรียนภาษาที่หนึ่งได้แก่ ความต้องการ ความรัก ความหวง ความกลัว และความจำเป็นที่จะต้องสื่อสาร ในทางตรงกันข้าม ครูที่สอนภาษาที่สองต้องใช้ความพยายามที่จะชักจูงโน้มน้าวให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาที่สองที่เรียน ตลอดจนชักจูงให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และบทบาทที่สำคัญของภาษานั้นๆ

6. ด้านประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องใช้ในการเรียนภาษาที่สองนั้นมีขอบเขตกว้างขวางลึกซึ้ง ครูจะต้องรู้จักเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนในช่วงนั้นๆ และให้เหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาและความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียนนั้นๆ ด้วย

7. ด้านลำดับของทักษะในการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ตามลำดับการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งลำดับทักษะดังกล่าวนี้ Prator พบว่า ไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์ของการเรียนรู้ภาษาที่สอง ด้านการเปรียบเทียบและการสรุปหลักการ เขาเห็นว่ากระบวนการเปรียบเทียบและการสรุปหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งของเด็คนั้น สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้

8. ด้านความเข้าใจผิดเรื่องวัฒนธรรม ในการสอนภาษาที่สองนั้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างไป ดังนั้นครูจึงควรระมัดระวังในด้านนี้ให้มาก

9. ด้านอุปสรรคทางด้านภาษา ในการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น เด็กจะมีความรู้ด้านภาษาที่หนึ่งอยู่ก่อนแล้ว อิทธิพลของภาษาที่หนึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยคิดว่าถ้าผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนภาษาแรกกับการเรียนการสอนภาษาที่สองแล้ว อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันที่เตรียมจะเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ

1. ควรศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนทั้งในและต่างประเทศว่ามีจุดเด่น และจุดด้อยในด้านใดบ้าง รวมถึงศึกษาปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนศึกษาถึงทรัพยากรด้านต่างๆที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน โดยรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรทุกชนิดที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อทำความเข้าใจในเจตนารมณ์ของหลักสูตรให้ชัดเจนโดยเฉพาะส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของรายวิชา เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถาบันที่เตรียมจะเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้มากที่สุด

1.2 ศึกษาสภาพปัญหา เช่น ปัญหาด้านผู้เรียน ปัญหาด้านผู้สอน ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาด้านระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาด้านการบริหาร ของสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับหลักสูตรที่จะเปิดสอนในอนาคต

1.3 ศึกษาความรู้เฉพาะด้าน เช่น ความเจริญก้าวหน้าหรือการพัฒนาของวิชาการ โดยเฉพาะด้านการภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับหลักสูตรที่จะเปิดสอนเพื่อให้หลักสูตรที่จะเปิดมีความทันสมัยและรองรับความเจริญก้าวหน้าของสังคม

1.4 ศึกษาความต้องการของชุมชนหรือสังคม ความต้องการของสถาบันอาชีพ ความต้องการของสถาบันระดับสูง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน ก่อนจะร่างหลักสูตร

1.5 ศึกษาทรัพยากร เช่น ทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณทั้งของสถาบันและท้องถิ่นว่ามีความพร้อมมากน้อยแค่ไหน และมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่สถาบันจะเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

2. สิ่งที่ไม่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้คือ ความร่วมมือกันระหว่างสถาบันที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยคิดว่า ถ้าสถาบันที่เปิดสอนหรือเตรียมจะเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีความร่วมมือกัน จะนำไปสู่การแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาที่ผู้สอนขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หรือ ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ เป็นต้น

3. ภาระงานสอนที่ค่อนข้างสูง ทำให้ผู้สอนไม่มีเวลาในการวางแผนการสอนส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการสอน ดังนั้น สถาบันที่เตรียมจะเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะ

ภาษาต่างประเทศ ควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากที่สุด

4. จากผลการวิจัยพบว่า ขนาดของห้องเรียนใหญ่เกินไป ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ทั่วถึง ส่งผลกระทบไปถึงคุณภาพของการเรียนการสอนได้ ดังนั้น สถาบันที่เตรียมจะเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

1. ควรศึกษาหลักสูตร คู่มือหลักสูตร หนังสือเรียน รวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อจะได้จัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรจัดทำแผนการสอน และเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้งที่จะเข้าสอน โดยการศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร และหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ
3. ควรศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการวิชาภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้นำความรู้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น
4. ควรหาโอกาสเข้ารับการอบรม สัมมนา การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ทั้งในด้านการใช้หลักสูตร การใช้วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ครบทุกด้าน
5. ควรหาโอกาสในการไปศึกษาดูงาน หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสถาบันที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศทั้งในและต่างประเทศและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่เปิดสอน ในต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยใช้แนวคิดทางด้านการตลาด โดยศึกษาถึงการได้มาของนักศึกษาและศึกษาถึงความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาที่จะได้รับจากหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อนำไปวางแผนในการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

4. ควรมีการศึกษาในเรื่องของ ตำราที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพราะว่าในปัจจุบันยังไม่มีตำราที่ผลิตขึ้นใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศโดยตรง หากมีการศึกษาและกำหนดตำราเรียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน อาจจะส่งผลดีต่อคุณภาพหลักสูตรได้

5. ควรมีการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และที่เป็นจริงของบัณฑิตในหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยเก็บข้อมูลกับผู้ใช้บัณฑิต เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร

6. ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนของโครงสร้างและเนื้อหากระบวนวิชาต่างๆในหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตร ทำให้ได้แนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

7. ควรศึกษาถึงผลกระทบ (Impact) ต่างๆที่มีต่อหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป